(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoa soveltamalla annetut säädökset)

YHTEINEN TOIMINTA,

24 päivältä helmikuuta 1997,

jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella, ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisesta toiminnasta

(97/154/YOS)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen K.3 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon Belgian kuningsaskunnan aloitteen,

katsoo, että yhteisten sääntöjen laatiminen ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaista toimintaa varten on omiaan helpottamaan tietynlaisen luvattoman maahanmuuton torjuntaa ja parantamaan oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa, mikä koskee perussopimuksen K.1 artiklan 3 kohdassa ja K.1 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltioiden yhteistä etua,

ottaa huomioon ihmiskaupasta 18 päivänä tammikuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin päätöslauselman [1] sekä alaikäisistä väkivallan uhreista 19 päivänä syyskuuta 1996 annetun päätöslauselman [2],

pitää mielessä ihmiskaupan vastustamisesta 29 ja 30 päivänä marraskuuta 1993 annetut neuvoston suositukset,

pitää mielessä 10 ja 11 päivänä kesäkuuta 1996 Wienissä järjestetyn naiskauppaa käsitelleen eurooppalaisen konferenssin päätelmät,

pitää mielessä 27—31 päivänä elokuuta 1996 Tukholmassa järjestetyn, kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä käsitelleen maailmankonferenssin päätelmät,

palautta mieliin lapsen oikeuksista 20 päivänä marraskuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen 34 artiklan,

katsoo, että ihmiskauppa ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö loukkaavat vakavasti ihmisen perusoikeuksia ja erityisesti ihmisarvoa,

on tietoinen siitä, että on tärkeää ottaa huomioon kyseisen rikollisuuden uhrien erityinen haavoittuva asema ja erityisesti lasten haavoittuvuus,

katsoo, että ihmiskauppa ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö saattaa olla merkittävä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden muoto, joka saavuttaa yhä huolestuttavammat mittasuhteet Euroopan unionissa,

tahtoo toteuttaa ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön lopettamiseksi tarpeelliset toimenpiteet,

ottaa huomioon, että neuvosto on jo päättänyt ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin ihmiskauppaa vastaan hyväksymällä yhteisiä toimia asiantuntijakeskusten hakemiston laatimiseksi [3] ja vaihto-ohjelman aikaansaamiseksi asiasta vastaavien henkilöiden kouluttamiseksi [4],

katsoo, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden olisi tiettyjen ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön muotojen osalta toteutettava yhteensovitettuja toimenpiteitä, jotta tehokasta oikeudellista yhteistyötä naissä kysymyksissä haittaavat esteet, silloin kun niitä on, voitaisiin poistaa neuvoston 14 päivänä lokakuuta 1996 hyväksymän oikeus- ja sisäasioissa tehtävää yhteistyötä koskevan monivuotisen ohjelman mukaisesti,

on tietoinen eri alojen yhteisen lähestymistavan välttämättömyydestä ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön ongelmaa käsiteltäessä,

toteaa, että tässä yhteisessä toiminnassa käytetyt ilmaisut eivät viittaa mihinkään erityiseen oikeusjärjestykseen tai kansalliseen lainsäädäntöön, vaan niitä olisi tulkittava jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten mukaisesti, ja

---

[1] EYVL N:o C 32, 5.2.1996, s. 88.
[2] EYVL N:o C 320, 28.10.1996.
[3] EYVL N:o L 342, 31.12.1996, s. 2.
[4] EYVL N:o L 322, 12.12.1996, s. 7.

ottaa huomioon, että tämän yhteisen toiminnan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden niistä yleissopimuksista aiheutuvia velvoitteita, joihin ne ovat sitoutuneet, kuten vuonna 1950 tehty ihmisten kaupan ja toisten prostituutiosta hyötymisen tukahduttamista koskeva Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus, eikä jäsenvaltioiden oikeutta toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, joilla vahvistetaan edelleen lasten suojelua tai torjutaan ihmiskauppaa,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN YHTEISEN TOIMINNAN:

I OSASTO

Tavoitteet

A. Ohjeeksi jäsenvaltioille tämän yhteisen toiminnan soveltamisessa, kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden lainsäädännöissä olevien yksityiskohtaisempien määritelmien soveltamista, tätä yhteistä toimintaa sovellettaessa tarkoitetaan:

i) 'ihmiskaupalla' tekoa, jolla helpotetaan ihmisten maahantuloa jäsenvaltion alueelle, kauttakulkua tai asumista jäsenvaltion alueella taikka maastalähtöä jonkin jäsenvaltion alueelta B kohdan b ja d alakohdassa mainituissa tarkoituksissa,

ii) lapsen 'seksuaalisella hyväksikäytöllä' kaikkia seuraavia tekoja:

a) lapsen houkuttelua tai pakottamista laittomiin seksuaalisiin tekoihin,

b) lapsen hyväksikäyttöä prostituutiossa tai muun laittoman seksuaalisen toiminnan harjoittamisessa,

c) lasten hyväksikäyttöä pornografisissa esityksissä ja aineistossa, mukaan luettuna tällaisen aineiston tuottaminen, myynti ja levittäminen tai muu kaupankäynti tällaisella aineistolla sekä tällaisen aineiston hallussapito,

iii) aikuisen 'seksuaalisella hyväksikäytöllä' ainakin aikuisen hyväksikäyttöä prostituutiossa.

B. Ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaa koskevan oikeudellisen yhteistyön tehostamiseksi kukin jäsenvaltio sitoutuu kunkin jäsenvaltion perustuslaillisia sääntöjä ja oikeudellisia perinteitä noudattaen tarkistamaan II ja III osastossa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevia kansallisia lakejaan seuraavassa lueteltujen tahallisten tekojen torjumiseksi, IV osastossa vahvistetun menettelyn mukaisesti:

a) taloudellisen voiton tavoittelemiseksi tapahtuva muun henkilön kuin lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, jossa

— käytetään pakottamista, erityisesti väkivaltaa tai uhkauksia, tai

— käytetään vilppiä, tai

— väärinkäytetään määräys- tai vaikutusvaltaa tai harjoitetaan muunlaista painostusta siten, että henkilöllä ei ole muuta todellista ja hyväksyttävää vaihtoehtoa kuin alistua painostukseen tai väärinkäyttöön,

b) taloudellisen voiton tavoittelemiseksi muilla kuin lapsilla tapahtuva ihmiskauppa, jonka tarkoituksena on henkilöiden seksuaalinen hyväksikäyttö a kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa,

c) lasten seksuaalinen hyväksikäyttö tai seksuaalinen väärinkäyttö,

d) lapsikauppa, jonka tarkoituksena on lasten seksuaalinen hyväksikäyttö tai väärinkäyttö.

II OSASTO

Kansallisella tasolla toteutettavat toimenpiteet

A. Kukin jäsenvaltio tarkistaa nykyiset lakinsa ja käytäntönsä sen varmistamiseksi, että

a) edellä I osaston B kohdassa tarkoitetut menettelyt säädetään rangaistaviksi;

b) näistä rikoksista sekä, lukuun ottamatta I osaston A kohdan ii alakohdan c alakohdassa tarkoitettua hallussapitoa, osallisuudesta niihin tai niiden yrityksestä säädetään tehokkaat, oikeasuhtaiset ja vakuuttavat rangaistukset;

c) oikeushenkilöä voidaan tarvitaessa pitää jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä määriteltävien menettelytapojen mukaisesti hallinnollisesti vastuullisena I osaston B kohdassa tarkoitetuista rikoksista, tai rikosoikeudellisesti vastuullisena sellaisista rikoksista, jotka on tehty oikeushenkilön puolesta. Oikeushenkilön vastuu ei rajoita sellaisen luonnollisen henkilön rikosoikeudellista vastuuta, joka on ollut kyseisissä rikoksissa avunantaja tai yllyttäjä;

d) tämän osaston b ja c alakohdassa tarkoitetut rangaistukset ja tarvittaessa hallinnolliset toimenpiteet käsittävät muun muassa:

— luonnollisten henkilöiden osalta ainakin vakavissa tapauksissa vapauden menetys, johon voi liittyä rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen;

— tarvittaessa rikoksen tekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitseminen;

— tarvittaessa asianomaisen jäsenvaltion hallinto- tai rikosoikeuden mukaisesti rikoksen tekemiseen käytettyjen tai tarkoitettujen tiloen sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi;

e) tässä yhteisessä toiminnassa tarkoitetut rikokset kuuluvat soveltuvin osin rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimuksen soveltamisalaan;

f) sen viranomaiset ovat toimivaltaisia I osaston B kohdan c d alakohdassa tarkoittujen rikosten osalta ainakin, jos

i) rikos on tehty kokonaan tai osittain sen alueella;

ii) rikoksen tekijä on kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai asuu vakinaisesti sen alueella, lukuun ottamatta I osaston A kohdan ii alakohdan c alakohdassa tarkoitettua rikkomusta pornografisen aineiston hallussapidosta.

B. Jäsenvaltio voi joko hyväksyessään A kohdan f alakohdan ii alakohdassa tarkoitetun toimivallan tai käyttäessään sitä säätää, että rikoksen on oltava rangaistava myös siinä valtiossa, jossa se tehtiin, jos tällainen toimivalta muutoin olisi sen rikoslakiin liittyvää oikeudenkäyttöä koskevien vakiintuneiden periaatteiden vastainen.

C. Jos jäsenvaltio säilyttää B kohdassa tarkoitetun kaksoisrangaistavuuden vaatimuksen, se tarkistaa lainsäädäntöään varmistaakseen, ettei tämä vaatimus estä toteuttamasta tehokkaita toimenpiteitä niitä kyseisen valtion kansalaisia tai kyseisessä valtiossa vakinaisesti asuvia vastaan, joiden epäillään olevan mukana tällaisissa rikoksissa sellaisella lainkäyttövallan alueella, jossa ei ole toteutettu lapsen oikeuksista 20 päivänä marraskuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen 34 artiklassa tarkoitettuja asianmukaisia toimenpiteitä.

D. Jäsenvaltiot voivat säätää, että ne käyttävät A kohdan f alakohdan ii alakohdassa tarkoitettua toimivaltaa vain tiettyjen menettelytapoja koskevien edellytysten täyttyessä tai silloin, kun rikoksesta epäiltyä ei voida luovuttaa, koska

— kyseinen jäsenvaltio ei suostu sen valtion luovuttamispyyntöön, jossa rikos tehtiin, tai

— jälkimmäinen valtio ilmoittaa, että se ei aio pyytää rikoksesta epäillyn luovuttamista, tai

— kyseinen valtio ei pyydä rikosesta epäillyn luovuttamista kohtuullisessa ajassa.

E. Kukin jäsenvaltio toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet varmistaakseen, että tavanomaisten pakkokeinojen, kuten kotietsinnän ja takavarikon lisäksi sillä on käytettävissään asianmukaiset tutkintavaltuudet ja -menetelmät voidakseen tehhokkaasti tutkia A kohdan a, b ja e alakohdissa tarkoitettuja rikoksia ja nostaa niistä syyte samalla kuitenkin ottaen huomioon näiden toimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden oikeuden puolustaa itseään ja heidän yksityiselämänsä suojan.

F. Kukin jäsenvaltio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet huolehtiakseen siitä, että:

a) edellä A kohdan a, b ja e alakohdassa tarkoitettuja rikoksia koskevia tietoja toimittavia todistajia suojellaan asianmukaisesti, entenkin todistajien suojelusta kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen toiminnan yhteydessä 23 päivänä marraskuuta 1995 annetun Euroopan unionin neuvoston päätöslauselman[1] mukaisesti;

b) uhreille ja näiden omaisille annetaan asianmukaista apua.

Tätä varten jäsenvaltiot varmistavat, että:

i) uhrit ovat tarvittaessa jäsenvaltion rikosoikeusjärjestelmän käytettävissä todistaakseen rikosoikeudenkäynnissä, mikä voi tarvittaessa edellyttää väliaikaisen oleskelun sallimista, ja

ii) uhreilla on mahdollisuus palata maahan, josta he ovat peräisin, tai muuhun sellaiseen maahan, jolla on edellytykset ottaa heidät vastaan, ja että heillä on jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaiset täydet oikeudet ja suoja.

Lisäksi kukin jäsenvaltio varmistaa, että I osaston B kohdassa tarkoitettujen rikosten uhrit saavat asianmukaista apua oikeuksiensa valvomiseksi tuomioistuimessa.

Jäsenvaltiot selvittävät, miten tässä yhteisessä toiminnassa tarkiotettujen rikosten uhreiksi joutuneiden lasten omaisille tiedotetaan tutkimusten etenemisestä.

G. Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne viranomaiset, joilla todennäköisesti on soveltuvaa kokemusta ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta, erityisesti maahanmuutto-, sosiaaliturva- ja veroviranomaiset kiinnittävät erityistä huomiota ihmiskauppaan ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvin ongelmiin ja kunkin jäsenvaltion sisäistä lainsäädäntöä

[1] EYVL N:o C 327, 7.12.1995, s. 5.

noudattaen toimivat yhteistyössä niiden viranomaisten kanssa, joiden tehtävänä on A kohdan a, b ja e alakohdassa tarkoitettujen rikosten tutkinta ja niistä rankaiseminen. Tapauksissa, joihin on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota, näiden viranomaisten olisi erityisesti

— ilmoitettava omasta aloitteestaan rikosten tutkinnasta vastaaville viranomaisille, kun on aihetta olettaa, että on tehty jokin näistä rikoksista,

— toimittaa pyynnöstä tai omasta aloitteestaan näille viranomaisille kaikki tarpeelliset tiedot,

— osallistua tarvittaessa tutkintamenettelyihin asiantuntijoina.

H. Ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnan täyden tehokkuuden varmistamiseksi jäsenvaltiot varmistavat, että torjunnasta vastaavien viranomaisten toiminta on asianmukaisesti yhteensovitettua ja mahdollistaa asioiden monialaisen käsittelytavan. Tällaiseen yhteensovittamiseen voisi mahdollisesti kuulua kansallisella tai alueellisella tasolla, kyseisen jäsenvaltion hallintorakenteesta ja oikeusjärjestyksestä riippuen, esimerkiksi ministeriötason yksiköt, poliisiviranomaiset, näihin kysymyksiin erikoistuneet oikeusviranomaiset samoin kuin julkiset laitokset, joilla on tähän liittyviä erityistehtäviä.

I. Jäsenvaltioiden viranomaiset ottavat asianmukaisesti huomioon kaikkien sellaisten ryhmien, säätiöiden tai yhdistysten osuuden ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa, joiden tarkoituksena on perustamiskirjansa tai sääntöjensä mukaisesti edellä mainittujen rikosten torjunta.

III OSASTO

Jäsenvaltioiden yhteistyö

A. Jäsenvaltiot harjoittavat keskenään mahdollisimman laajaa oikeudellista yhteistyötä II osaston A kohdan a, b ja e alakohdassa tarkoitettujen rikosten tutkinnassa ja niiden syytteeseenpanossa.

B. Ne jäsenvaltiot, jotka ovat esittäneet varauman tai lausuman 20 päivänä huhtikuuta 1959 tehdyn, keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan yleissopimuksen 5 artiklan osalta, tarkastelevat sitä uudelleen varmistuakseen siitä, voisiko se olla esteenä muiden jäsenvaltioiden kanssa tehtävälle tehokkaalle yhteistyölle tässä yhteisessä toiminnassa tarkoitettujen rikosten osalta.

C. Jäsenvaltiot huolehtivat voimassa olevien sopimusten ja yleissopimusten mukaisesti siitä, että oikeusapupyyntöjen käsittelyä nopeutetaan ja menettelyn etenemisestä annetaan jatkuvasti ja totuudenmukaisesti tietoja pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle.

D. Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimentpiteet, jotta toimivaltaiset paikalliset viranomaiset voivat tarvittaessa toimittaa oikeusapupyyntöjä suoraan toisilleen.

E. Kukin jäsenvaltio nimeää yhden tai useamman yhteydenpitoviranomaisen, jollei tällaista ole jo aiemmin nimetty, johon voidaan ottaa yhteyttä, kun kiireellisen oikeusapupyynnön täytäntöönpanossa ilmenee vaikeuksia.

F. Jäsenvaltiot antavat, kunkin jäsenvaltion oman oikeusperinteen ja voimassaolevien yleissopimusten ja sopimusten mukaisesti, toisilleen oikeusapua myös sellaisten tietojen vaihtamiseksi, jotka jossain jäsenvaltiossa ovat luonteeltaan hallinnollisia tai jotka kuuluvat hallintoviranomaisten toimivaltaan.

G. Kukin jäsenvaltio huolehtii kadonneita alaikäisiä henkilöitä ja tässä yhteisessä toiminnassa tarkoitetuista rikoksista tuomittuja henkilöitä koskevien tietojen sekä sellaisten tietojen, jotka voivat olla tarpeellisia näiden rikosten tutkinnassa ja niistä syytteeseenpanossa, järjestämisestä sellaisella tavalla, että niitä voidaan helposti ja tehokkaasti käyttää ja vaihtaa muiden jäsenvaltioiden kanssa.

H. Kukin jäsenvaltio voi ilman, että sitä on ennakolta pyydetty, toimittaa toiselle jäsenvaltiolle tietoja tosiseikoista, kun se katsoo, että näiden tietojen antaminen voi auttaa vastaanottavaa valtiota aloittamaan tai suorittamaan tutkimuksia tai menettelyjä II osaston A kohdan a, b ja e alakohdassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi tai niistä rankaisemiseksi tai jos tiedot vastaanottava jäsenvaltio tämän seurauksena todennäköisesti esittää oikeusapupyynnön, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisen valtion omien tutkimusten suorittamista ja sen omien menettelyjen noudattamista.

I. Edellä F, G ja H kohdassa tarkoitettujen tietojen vaihto ja toimittaminen suoritetaan yksityiselämän suojaa kunnioittaen sekä voimassa olevia sopimuksia ja henkilösuojaa henkilötietojen automaattisessa käsittelyssä koskevaa kansallista lainsäädäntöä noudattaen.

J. Jäsenvaltiot antavat tarvittaessa kolmansissa maissa oleville diplomaatti- ja konsuliedustustoilleen näitä kysymyksiä koskevaa tietoa sekä käyttävät parhaalla mahdollisella tavalla hyväksi edustustojen tarjoamia mahdollisuuksia ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisessa kansainvälisessä yhteistyössä.

IV OSASTO

Sitoutuminen ja seuranta

A. Kukin jäsenvaltio esittää tämän yhteisen toiminnan täytäntöönpanemista koskevia aiheellisia ehdotuksia toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi hyväksymistä varten.

B. Neuvosto arvioi vuoden 1999 loppuun mennessä asianmukaisten tietojen pohjalta, ovatko jäsenvaltiot täyttäneet niille tämän yhteisen toiminnan nojalla kuuluvat velvollisuudet.

C. Tämä yhteinen toiminta julkaistaan virallisessa lehdessä.

D. Se tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan.

Tehty Brysselissä 24 päivänä helmikuuta 1997.

Neuvoston puolesta

H. VAN MIERLO

Puheenjohtaja